

**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ІВЕНТ-ІНДУСТРІЙ, КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК16
СУЧАСНА СВЯТКОВО-ОБРЯДОВА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**

**Рівне
2022-2023 н. р**

Робоча програма: «Сучасна святково-обрядова культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 034 «Культурологія».

Мова навчання: українська

Розробник: Глушук О.Г., ст.виклалач

Викладач: Казначеева Л. М., кандидат історичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства

Протокол від “ _____ ” _____ 202 року № _____

Завідувач кафедри _____ (проф. Виткалов В. Г.)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету

Протокол від “ _____ ” _____ 202 року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____ (доц. Влаюск О.П.)

© Казначеева Л. М., 2022 рік

© РДГУ, 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів — 1		Вибіркова	
Модулів — 1	Спеціальність: 034 Культурологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 1		2	
		Семестр	
Загальна кількість годин — 90		4	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 3 самостійної роботи —	Освітній ступінь: бакалавр	10 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	год.
		Вид контролю: залік (4 семестр)	
Передумови для вивчення дисципліни: Українська культура			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: надати здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня знання з історії і теорії сучасної святково-обрядової культури України, підготувати здобувачів вищої освіти до самостійного вивчення і використання у своїй професійній діяльності художніх цінностей світової, вітчизняної, зокрема регіональної святково-обрядової культури.

Завдання дисципліни ознайомити здобувачів вищої освіти з основними системами понять, історії розвитку і основних наукових концепцій сучасної святкової культури України; формування знання про форми святкового дійства, класифікації і типології свята; напрацювання навиків оволодіння функціональними компонентами масових свят.

3. Очікувані результати навчання

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повинні:

знати:

- основні етапи розвитку світової і вітчизняної святкової культури;
- взаємозв'язок і взаємодія між різними видами мистецтв у святі;
- основні факти і закономірності історико-художнього процесу, роль свята у розвитку суспільства, вплив історичних подій на розвиток святкової культури;
- тенденції розвитку святкової культури у сучасному суспільстві.

вміти:

- аналізувати і давати аргументовану оцінку соціально-культурним процесам, які відбуваються у сучасній святково-обрядовій культурі;
- оцінювати досягнення мистецтва, культури на основі знань історичного контексту.

У результаті вивчення курсу з.в.о. оволодіває інтегральною, загальними та фаховими компетентностями, а також програмними результатами навчання, які вказані у відповідній ОП, оприлюдненій на сайті РДГУ за посиланням:

<https://www.rshu.edu.ua/navchannia/osvitni-prohramy/bakalavr/2029-op-bakalavr-2021-rik-vprovadzhennia>

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Святкова культура України.

Тема 1. Святкова культура України як об'єкт культурологічного дослідження

Святкова культура України – яскравий і специфічний прояв загальнонаціональної культури держави. Сучасні погляди вчених на святкову культуру.

Особливості святкової культури України: етнічний склад держави, багатовіковий взаємовплив один на одного, співіснування багато чисельних релігійних конфесій, масштабність географічного простору, активно діючий процес розмежування суспільства за соціальною ознакою та ін.

Тема 2. Свято як феномен культури

Свято як важлива форма людської культури. Релігійний культ і культові дії. Свято як особливий вид соціокультурної дії людей в години дозвілля. Зв'язок між культом і театралізованим дійством. Свято як символічна гра. Тематичні свята з театралізованою масовою ходою.

Тема 3. Історичні аспекти походження свята

Історична динаміка виникнення і розвитку священної обрядової дії. Ігрова концепція культури. Сутність святково-театралізованих постановок і видовищних форм. Роль і сенс видовища у культурі.

Античний філософ Геродот про значення свята в культурі стародавніх греків. Роль видовища у піднесенні і утвердженні духовності.

Історична значимість театралізованих і масових видовищ.

Форми і види святкової культури. Форми масового видовища: свято, карнавал, балаган, театралізоване видовище. Форми видовища масової культури. Культурно-естетичний феномен видовища. Види видовищного мистецтва: 1) змістовно-психологічні (музичний і драматичний театр, кіно, телебачення); 2) розважально-змістовні (естрада, цирк, оперетта, естрадні видовища); 3) комунікаційні (масові видовища).

Тема 4. Культура святкового спілкування

Найвищий рівень в культурі спілкування – святкове спілкування. Зміст спілкування: відношення до людей до події, яка лежить в основі свята. Спілкування людей у святкові дні – синтез різних інтересів, емоційних компонентів, смислових елементів суспільно-політичної спрямованості. Складний і багатогранний процес, який сприяє взаємодії, взаємовпливу, співпереживанню полій і взаєморозумінню особистостей. Інформативне, емоційно-дієве і регулятивне спілкування. Культура сценічного спілкування, правила поведінки і спілкування режисера з артистами, виконавцями, керівниками художніх колективів, реальними героями, замовниками, глядачами.

Тема 5. Святкова культура в сучасному світі

Значення свята і святкової культури у сучасному суспільстві. Міжнародні фестивалі, конкурси, театралізовані концерти, шоу-програми та інші форми святкової культури. Театралізовані видовища на відкриттях і закриттях Олімпійських ігор. Роль і значення народних календарних свят.

Змістовий модуль 2. Сучасна динаміка святкової культури України.

Тема 6. Історичні особливості народних календарних свят в Україні

Основні історичні, культурні і соціальні аспекти формування святкових циклів і святкових календарів в Україні.

Система святкувань і розваг трьох основних джерел: 1. язичницькі культури, пов'язані з аграрним циклом і тісним зв'язком людини з землею і її плодами; 2. релігійні християнські джерела, які довгий час культивували свій святковий календар, поєднаний з дохристиянськими формами святкової культури; 3. світські джерела поклали традицію святкування державних свят, які були пов'язані з домінуючою політичною ідеологією країн і народів, новим розумінням історії і часової динаміки, які пов'язувалися з розвитком і становленням нації як єдиного суспільного і державного організму.

Тема 7. Особливості святкової культури в Україні

Святкова культура різних етнічних груп України як сукупність ритуально-обрядових практик, традицій і норм святкування основних урочистостей, характерних для того чи іншого етносу. Символіка святкової культури – найважливіша частина всієї культури населення України.

Суспільно-значимі події – основа масових свят. Святкова видовищність як художнє явище. Видовищна поетика сучасного масового свята і видовища.

Майданні і вуличні театри. Перформанс і хепенінг як сучасні форми видовищ. Видовища предметні і лялькові. Видовища інсталяції. Видовища мандрівки. Видовища відео і медіа. Циркові видовища. Художня роль знака у театралізованому видовищі. Просторовий знак – основний виразний засіб у театралізованому видовищі. Предметні і смислові значення знаків.

Державні свята України. Релігійні свята і обряди. Визначення символічного сенсу театралізованого свята у конкретній культурно-історичній ситуації. Глядач масового свята під відкритим небом як співучасник і дійова особа.

Нові види свят і розваг пов'язані зі специфікою державного устрою країни: свята, приурочені до найважливіших дат в історії (напр. свята, пов'язані з ключовими моментами в історії держав, День незалежності, День Перемоги та ін. свята сучасної України).

Тема 8. Трансформація сучасної святкової культури в контексті процесів глобалізації

Складні глобалізаційні процеси і взаємопроникнення культур. Комерціалізація багатьох сфер суспільного життя, в тому числі і святкової культури. Під глобалізацією можна розуміти розповсюдження у локальних культурах єдиних культурних символів, практик і цінностей, обумовлене транснаціоналізацією економічної взаємодії і безпрецедентним рівнем розвитку технічного прогресу.

Тенденції до трансформації святкової культури в Україні. Система свята як естетичного і соціального явища, як неповторного набору культурних елементів, які відображають довгий і складний шлях історичного розвитку людини і суспільства.

Тема 9. Сучасні регіональні свята

Святковий захід як метод позиціонування регіону. Міські свята; сучасні традиції святкування дня міста. Сучасні вітчизняні регіональні фестивалі. Open-Air фестивали

Історичні свята (реконструкції).

Тема 10. Види і форми сучасного святкового дійства

Театралізовані видовища, концерти, шоу-програми, свята на відкритих майданчиках, урочисті ходи, фестивалі, презентації, професійні і корпоративні свята, сучасні форми видовищ: перформанси, хепенінги, флешмоби, акції та інші видовищні програми.

Об'єкти святкових заходів: реальні події, знаменні дати, епізоди з життя населення країни, області, міста, трудового колективу і окремої особистості.

Тема 11. Функціональні компоненти та виразні засоби сучасних масових свят і видовищ

Сучасні технологічні засоби і технології у святковій індустрії. Органічне застосування технічних засобів у художню канву режисерського задуму. Специфіка роботи зі спеціалістами: художником, світло- і звукорежисерами, режисером відео і лазерної проекції.

Сучасні електронні види видовищ. Інтернет-технології, мобільний зв'язок і т.п. засоби створення сучасного художнього образу святкового видовища.

Сучасне мультимедійне шоу – продукт синтезу світла, звуку, вогню, води, лазера, відео і слайд-прекції. Досвід роботи над мультимедійним шоу в Україні. Лазерне шоу; лазерна графіка, оригінальна лазерна сценографія. Історія феєрверку, види феєрверку: наземний, парковий, висотний; види піротехнічних засобів: петарди, ракети, римські свічки, батареї салютів, різнокольорові дими, фонтани, спалахи, шари. Піротехнічні шоу, синхронізовані з музикою.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Святкова культура України.												

Тема 1. Святкова культура України як об'єкт культурологічного дослідження.	9	1	2			6						
Тема 2. Свято як феномен культури.	9	1	2			6						
Тема 3. Історичні аспекти походження свята.	9	1	2			6						
Тема 4. Культура святкового спілкування.	9	1	2			6						
Тема 5. Святкова культура в сучасному світі.	9	1	2			6						
Змістовний модуль 2. Сучасна динаміка святкової культури України.												
Тема 6. Історичні особливості народних календарних свят в Україні.	9	1	2			6						
Тема 7. Особливості святкової культури в Україні.	9	1	2			6						
Тема 8. Трансформація сучасної святкової культури в контексті процесів глобалізації.	9	1	2			6						
Тема 9. Сучасні регіональні свята.	9	1	2			6						
Тема 10. Види і форми сучасного святкового дійства.	4,5	0,5	1			3						
Тема 11. Функціональні компоненти та виразні засоби	4,5	0,5	1			3						

сучасних масових свят і видовищ.												
Усього годин	90	10	20			60						

6. Теми семінарських занять

Не передбачено

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Святкова культура України як об'єкт культурологічного дослідження.	2
2	Тема 2. Свято як феномен культури.	2
3	Тема 3. Історичні аспекти походження свята.	2
4	Тема 4. Культура святкового спілкування.	2
5	Тема 5. Святкова культура в сучасному світі.	2
6	Тема 6. Історичні особливості народних календарних свят в Україні.	2
7	Тема 7. Особливості святкової культури в Україні.	2
8	Тема 8. Трансформація сучасної святкової культури в контексті процесів глобалізації.	2
9	Тема 9. Сучасні регіональні свята.	2
10	Тема 10. Види і форми сучасного святкового дійства.	1
11	Тема 11. Функціональні компоненти та виразні засоби сучасних масових свят і видовищ.	1
	Усього	20

8. Теми лабораторних занять

Не передбачено

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Святкова культура України як об'єкт культурологічного дослідження.	6
2	Тема 2. Свято як феномен культури.	6
3	Тема 3. Історичні аспекти походження свята.	6
4	Тема 4. Культура святкового спілкування	6
5	Тема 5. Святкова культура в сучасному світі.	6
6	Тема 6. Історичні особливості народних календарних	6

	свят в Україні.	
7	Тема 7. Особливості святкової культури в Україні.	6
8	Тема 8. Трансформація сучасної святкової культури в контексті процесів глобалізації.	6
9	Тема 9. Сучасні регіональні свята.	6
10	Тема 10. Види і форми сучасного святкового дійства.	3
11	Тема 11. Функціональні компоненти та виразні засоби сучасних масових свят і видовищ.	3
	Усього	60

10.Індивідуальні завдання

Не передбачено

11. Методи навчання

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);

МН2 – практичний метод (практичні заняття; моделювання професійних ситуацій; рольові

та ділові ігри; мозковий штурм; позааудиторна діяльність – тренінгові форми на

базі сріціокультурних інституцій);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування,

анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані

тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);

12. Методи оцінювання

МО2 – усне або письмове опитування;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист практичних робіт;

МО10 – залік.

13. Засоби діагностики результатів навчання

- командні проекти;

- реферати, есе; -

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

14. Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	о
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	но

Зараховано

74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з- поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал,	Середній (репродуктивний)	овільно

**15. Розподіл балів, які отримують студенти
при вивченні дисципліни**

Залік

Поточне тестування та самостійна робота		Написання рефератів та виготовлення презентацій з дисципліни, участь в науково-практичних, навчальних конференціях, підготовка та публікація наукової статті, підготовка інноваційних форм практичних занять – 20 балів	Сума	
Змістовий модуль I, II				
Т 1-11 (60 балів)				
Модульний контроль – 20-40 балів			100	

Критерії оцінювання по видах діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності*	Оціночні бали*	Кількість балів
Т.1-11	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	60
	Виконання завдань під час практичних занять	1	
	Індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять	1	
	Виконання завдань самостійної роботи	1,5	
Модульний контроль (контрольна робота , проєкт)		20-40	20-40
Написання рефератів та виготовлення презентацій з дисципліни, участь в науково-практичних, навчальних конференціях, підготовка та публікація наукової статті, підготовка інноваційних форм практичних занять		20	20
Разом		100	

16. Методичне забезпечення

Основна та допоміжна література, інформаційні ресурси, навчально-методичні матеріали.

17. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Особливості святкової культури в Україні.
2. Весілля як народна колективна драма.
3. Свято як соціальний і культурний феномен.
4. Свято, дозвілля, розвага, святкова культура.
5. Форми і види святкової культури.
6. Народні календарні свята.
7. Нові види свят і розваг.
8. Суспільно значимі події – основа масових свят.
9. значення свята і святкової культури у сучасному суспільстві.
10. Історична динаміка виникнення і розвитку священного обрядового дійства.
11. Ігрова концепція культури.
12. Сутність театралізованих масових дійств і видовищних форм.
13. Роль і сенс видовища в культурі.
14. Свято як феномен культури.
15. Свято як важлива форма людської культури.
16. Релігійний культ і культові дії.

17. Свято як особливий вид соціокультурної дії людей у години дозвілля.
18. Функціональні компоненти масових свят і видовищ.
19. Наукові концепції святкової культури.
20. Образно-смілова функція свят.
21. Поняття «масове свято», «святкове видовище».
22. Місце свята в історії вітчизняної і зарубіжної культури.
23. Види і форми святкових видовищ.
24. Простір і час масового свята і видовища.
25. Простір і час масового свята і видовища.
26. Масове свято. Особливості сценарію і режисури.
27. Театралізація як творчий метод у масових святах.
28. Особливості взаємодії з аудиторіями масового свята.
29. Місце масового свята у духовному житті сучасного суспільства.
30. Основні напрями розвитку сучасної святкової культури.
31. Сучасні тенденції в режисурі театралізованих видовищ і свят.
32. Режисура сучасних святкових видовищ та електронних видів видовищ.
33. Сучасні видовищні види і форми масового свята.
34. Технічне оснащення святкових заходів.

18. Рекомендована література

Основна

1. Горбов А. Постановка видовищно-театралізованих заходів. Київ, 2008.
2. Житницький А.З. Драматургія масових театралізованих заходів: навчальний посібник 2-ге видання. Харків: Тимченко, 2005.
3. Житницький А.З. Драматургія масових театралізованих заходів: навч. посіб. Харків, 2004.
4. Кочубей Н.В. Соціокультурна діяльність. Суми, 2015.
5. Кужельний О. П. Сучасні методи театралізації масових видовищ та свят. Творчі пошуки у прикладах: навчально-методичний посібник. Київ: НАКККіМ, 2010.
6. Кужельний О.П. Основи режисури театралізованих видовищ і свят: навчальний посібник Київ, 2012.
7. Обертинська А. П., Голубцова Л.Ф. Основи режисури масових вистав і свят: навчальний посібник. Київ: ДАКККіМ, 2005.
8. Святково-обрядова культура: вибр. пр. / О. В. Курочкін. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018.

Допоміжна

1. Безклубенко С.Д. Теорія культури: навч. посіб. Київ: КНУКіМ, 2002. 264 с.
2. Борисенко В.К. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Київський нац. ун-тет ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 2000. 191 с.

3. Малоока Л.В. Витоки сучасного масового свята в Україні. *Науковий часопис. Серія 6. Істор. науки.* Київ: НПУ ім. Драгоманова. Вип 1. 2004. С. 259-263.
4. Малоока Л.В. Театралізоване масове народне свято: історіографія проблеми. *Вісник Книжкової палати.* 2005. №4. С. 47-49.
5. Малоока Л.В. Театралізоване масове свято як історична форма культурної діяльності людини. *Наукові записки.* Київ: НПУ ім. Драгоманова, 2005. Вип. 59. С.229-235.
6. Малоока Л.В. Театралізоване масове свято як соціокультурний чинник націотворення. *Вісник КНУКіМ.* 2002. № 6. С. 67-74.
7. Матушенко В.Б. Організація і методика проведення весільних свят: навчальний посібник Київ, 2011.
8. Поправко О. В. Фундаментальність свята у культурному бутті людини. *Мультиверсум. Філософський альманах : зб. наук. праць.* Вип. 3 (111). Київ, 2012. С. 206-216.
9. Романчишин В. Г. Режисерська діяльність у структурі масового свята: досвід опрацювання проблеми. *Культура і сучасність: альманах.* Київ: Міленіум, 2018. № 1. С. 119-124.
10. Традиційна культура в умовах глобалізації: родинні цінності і трансляція соціокультурного досвіду поколінь. Матеріали науково-практичної конференції (20-21 травня 2016 року). Харків: «Точка», 2016. 322 с.
11. Юдова-Романова К. З історії масових свят стародавнього світу: Давній Єгипет, Шумер, Давній Вавилон, Ассирія. *Народознавчі зошити.* 2013. № 5 (113). С. 787-794.

19. Інформаційні (Інтернет) ресурси

1. Національна бібліотека України іменні В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Популярні питання про організацію сімейних свят. URL: <https://barvy-event.com/faq1>